

afløse. Der er jo ikke Tale om nogen Dvang for dem, der frivilligt ville gjøre det, som Loven byder. Det er kun dem, som de to ærede Rigsdagsmænd, jeg sidst nævnte, hentydede til, til hvem man ikke kan overlade det, og som Staten derfor maa forhindre i altfor stærkt at slaae den svagere Part. Det er vel aabenbart, at denne Sag bedst fremmes ad Frivillighedens Veie — det er Noget, jeg har hørt Flere sige, men jeg troer ikke, at det behøvede at være sagt en eneste Gang; thi der er vist Ingen her, der tvivler om, at Sagen helst maatte ordnes saaledes — men det er netop, fordi der er visse Tilfælde, hvor det ikke lader sig gjøre, at Staten maa gribe til og gjøre det muligt, at Sagen kan ordnes, da det er et Statsformaal, der skal fremmes ved at faae et Forhold til at ophøre, hvort nogle Borgere ere bundne under Andres Myn- dighed. — Der var iøvrigt under forrige Møde en Sag paa Dmtale, med Hensyn til hvilken der blev forlangt forskjellige Dplys- ninger, og jeg tillader mig at forespørge hos den ærede Minister, om han ikke samtidigt med at fremdrage samtlige de Bevillinger, der endnu eksistere, til at inddrage Fæstebondejord under Herregaarde, tillige vilde udtale sig om, hvorledes det forholder sig med Gyldigheden af disse Bevillinger, om de ere absolut gjæl- dende for bestandigt, eller om det ikke kan tænkes, at nogle af dem — ikke blot dem, han talte om, der salbt bort af sig selv, fordi der ikke mere var nogen Fæstejord at inddrage, men saadanne, som vare givne paa Grund af nogle Forandringer, der ere ffete maaffee for 50 Aar eller længere Tid siden, og som man har ladet staae hen ubenyttede — at saa- danne forelbede Bevillinger ikke længere have Gyldighed, idet de maae ansees for at være præscriberede ved deres Uld. Dette Spørgs- maal vuffedede jeg gjerne besvaret samtidigt med de Dplysninger, den ærede Minister har tilfagt med Hensyn til det andet Punkt. — Jeg vil endnu kun sige een Ting, som jeg ikke fik Veilighed til tidligere at sige; det er dette, at en af de Grunde, hvorfor man ikke kan lade denne Sag ligge hen i en meget lang Tid, er, at naar man seer de Kjøb og Salg, der nu foregaae, seer man tillige, at

der omtrent hver Gang en Gaard sælges borttages Stykker af den, som ikke længer ved- blive at være til Brug for Bønderne. Man kan blive ved at plukke bort saalange, at der tilsidst ikke bliver mere at gjøre til Gjenstand for en Dvangslov, og man kan ved den for- underlige Kjærlighed, som Bøndestanden har til at forblive i Fødeegnen, bringe Bønderne til at underkaste sig meget haarde Villkaar og saadanne, som aldrig fra Statens Side har været erkjendte for at være billige. Dette er en Betragtning, som forekommer mig at opmuntre til ikke at lade Sagen ligge uvørt. Det er et saa vigtigt Forhold, at det af og til maa trækkes frem paany hver Gang man seer, at den Forholdsregel, man sidst tog for at be- virke en Forbedring, ikke længere har den fulde Kraft, som den havde tidligere. Den ærede Minister gjorde netop opmærksom paa, at naar man regnede op, hvormange Gaarde der vare gaaede bort af Tallet, maatte man lægge Mærke til, at Dpgivelsen ikke var rig- tig, fordi der var forskjellige Ting, man ikke havde taget med; men blandt dem erindrer jeg, at han angav, at det var betydelige Arealer, der vare gaaede bort fra Bøndejorden ved Inddragning under Hovedgaarden til Agerbrug eller Skovbrug. Det er netop min Betragtning, at naar man lader Sagen ligge i meget lang Tid, kan det gaae saaledes, som man siger, at „me- dens Græsset groer, døer Hørsemoer“. Det er borte, det er forsvundet fra Bønderne, naar man saaledes lader det ligge hen i det Uen- delige. — Den ærede Rigsdagsmand for Sorø Amts 4de Valgkreds (Holstein) omtalte blandt de Grunde, der gjorde, at der endnu var saa meget Fæstegods tilbage, at der desværre paa mange Steder ikke var grebet til at kjøbe, da man kunde faae Jorder paa billige Villkaar, og han ligesom antydede, at der var en Ind- blanding fra andre Sider, som havde været Skyld derti. Dette troer jeg nu er en Anse, som maaffee paa et eller andet Sted kan have havt Gyldighed. Jeg har derimod den Erfaring fra de Steder, hvor jeg er kjendt og har taget nogen Deel i at hjælpe til at faae Salg bragt istand, at nogen saadan Ind- flydelse ikke der har gjort sig gjældende. Ivert- imod, hvergang man faae, at en Godseier